

Szabó Éva Erzsébet

Vásárhelyi
villanypózna

Pillanatképek, visszaemlékezések

Ajánlás és előljáró beszéd az alant leírtakhoz

Elmondok itt most belőlük egy keveset, s kérve kérem a múltat, hagyjon itt magából néhány töredéket, pár színfoltot, hadd gyönyörködjünk benne, s álmodozzunk, álmodjuk magunkat vissza, ha csak egy rövidke, kevés kis időre, csak annyira csupán, míg tart a tollnak ereje, s a megfáradt szívnek végső, utolsó dobbanása.

Nem voltunk nagy város. Talán egy közepesnek is alig mondható, poros, sáros, ám megyei központ a Görgényi- és Gyergyói-havasok aljában, lágyan ívelő, lankás hegyoldalakkal körülvéve, melyek, mint védőpajzs, húzódnak körbe a város peremén. Szűk, girbe-görbe, keskeny sikátorai, apróbb mellékutcái rendre bekapcsolódnak a várost átszelő, széles és nagy úttestekbe, hogy aztán eljussanak a nagy kiterjedésű központba, a Rózsák terére. Ősi templomát, a református Várbeli templomot már maga II. József osztrák császár és király is látta és jól ismerte. Nem egy alkalommal látogatott el a hétbástyás várudvar ódon falai között meghúzózó, általuk épített kaszárnyákhoz s katonai létesítményekhez, kultúrát s szellemi felemelkedést hagyva maga mögött.

Történelmi hely vagyunk, hisz ennek a templomnak falai között kiáltották ki II. Rákóczi Ferencet Erdély fejedelmévé. A sok rombolás, kegyetlen garázdálkodás dacára a város megmaradt, hiába akarták sokan oly sokszor megsemmisíteni, nem tudták elpusztítani.

A két világháború közti időszakban Dr. Bernády Györgynek¹, a széles látókörű és nagy tudású embernek sikerült minden tekintetben átalakítani a város arculatát. Felrázta lagymatag mivoltából: életlendületet, programot s munkalehetőséget biztosított a lakosság részére. Ő volt az az ember, aki európai szintű kultúrát, rangot és civilizációt hozott magával. Megemlítésre méltónak tartom megvalósításaiból az egész város csatornázását, a vízvezeték s teljes hálózati rendszerének bekötését, utcák, közterek rendbe tételét, a Maros gátjának felépítését, a turbina és közüzemi központ létesítését. Rengeteget tett a kultúráért, közegészségért, egyszerűen a felemelkedésért. Zeneiskolát, konzervatóriumot létesített, hol a zongora szakon többek között Erkel Ferenc unokája, Erkel Sarolta, Sárika néni tanár és zongoraművész oktatott. Kultúrközpont lett a Bolyaiak városa, Székely-Marosvásárhely.

Bernády György polgármester áldott keze munkájának nyoma örökre beleivódott a város házainak falaiba, pityókaköves utcáiba, a gát s annak áramot hajtó motorjába, vizének morájába, s a városzéli vámházak pléhlobogós bódéiba.

Én ennek a városnak vagyok a szülöttje, itt éltem le életemet, azonban néminemű okok miatt ott kellett hagyjam. Most, ahova kerültem, ott csak vagyok, valahogy elvagyok. De hagyjuk a kecservet, az elmúltért való prűnnyögést. Inkább kotorjunk ki valami kedvesebbet, hangulatosabbat belőle.

Családom általam szeretett minden kedves tagjának, valamint a tisztelt olvasónak ajándékozom ezen emlékképeket. Olvasgassák, olvasgassátok, s ha jönnek találjátok, kössetek barátságot a

¹ Bernády György (1864-1938) gyógyszerész, jogász, politikus, Marosvásárhely polgármestere 1902-1912 és 1926-1929 között. A *városéptőnek* nevezett polgármester nevéhez kötődik a város egyik legnagyobb modernizációs folyamata. Akkor épült szecessziós stílusban a Városháza és a Kultúrpalota. Nevéhez fűződik a csatornahálózat és közvilágítás bevezetése, a Maros menti villanytelep létrehozása. Az ő idejében aszfaltozták, illetve kövezték a legfontosabb utakat, számos új utcát hoztak létre. Fontos szerepet vállalt a település oktatási, kulturális és szociális rendszerének kialakításában és fejlesztésében.

bennük leírt főbb- vagy mellékszereplőkkel. Tartsatok velük, rágódjatok, vagy szórakozzatok rajtuk kedvetek szerint. De egyet, egy nagyon fontosat ne hagyjatok számításon kívül. Mégpedig azt, hogy vessen néhanapján mindenki egy szempillantást az általa eddig megtett életútra. Legyen elég bátorsága szembenézni önmagával, lelkiismeretével, mert nem árt elgondolkozni egy s más dolgon, ha egyébként nem is, csupán a jövőre való tanulság-
okulás végett. Soha ne engedje senki szívében elkopni a szép, a nemes, egymás iránti tisztelet és megbecsülés magasztos érzését. Maradjon örök útitársatok az időtálló és mindig hűséges vissza-
emlékezés.

Felhők, könnyed, kis bodorfelhők, miket én itt papírra vetetem, s hogy mit is szeretnék elérni velük? Egyet, egyetlen egy valamit, de nagyon nagyot, mit megfizetni sokszor még pénzzel sem lehet: egy mosolyt az arcon, egy jóízű nevetést. Egy őszintét, de ha többre nem is futja, még egy tiszteletteljes vigyorral is meg-
elégszem, mert akkor tudom, hogy a nyájas olvasó valamit csak megszívlelt belőle.

És még egyet, mielőtt még elfelejteném: ha jól odafigyelünk, szinte halljuk az elmentek hangját. Együtt vagyunk, holtak és élők, mint jelen és jövő. Jó tanácsokat osztogatnak, utat mutatnak, mely bizonyára fontos és hasznos lesz az előttünk álló időre. Nem kérkednek, nem hivalkodnak, ám halkán izengetnek valamit, egy megszívlelendőt, egy fontosat.

Ezen gondolatokkal zárom soraimat és igen nagy bizakodással indítom útjára szerény s lélekből jött irományomat, reménykedve, hogy tollamnak s hátamnak koptatása nem volt éppen felesleges és hiábavaló.

Szabó Éva Erzsébet

FINUM, TŐSGYÖKERES TSALÁD

Néhány épkezláb mondat az indulásról

Valamikor úgy gyermekéveim tájt – igen, most már tisztán emlékszem –, jelentkeztek írhatnékomságomnak igen komoly s szinte naponta megnyilvánuló, feszít biztató s békét nem hagyó tünete. – Ez az, megvan: hát én író vagyok! – állapítottam meg a biztos tényállást magamról, s ha már ilyen korán jelentkeztek ezek a tünetek, akkor elképzelhető, hogy felnőtt koromra mekkora nagy író fog kifejlődni belőlem!

Fantáziámban máris megszületett a hatalmas, a valódi, egy szóval az utolérhetetlen, nagy író!

Mivel tollforgatók s egyéb pennarágók szűkebb s tágabb köryezete vett körül, lévén apám újságszerkesztő², szívesen s nem

² Szabó Jenő (Marosvásárhely, 1891-1965) erdélyi magyar újságíró, író, színpadi író.

Középiskoláit szülővárosában, a Római Katolikus Főgimnáziumban, majd a Felsőkereskedelmi Iskolában végezte. 1920-tól a *Zord Idő* akvizitőre, 1921-től több marosvásárhelyi munkásmozgalmi lapnál dolgozott: 1921-22-ben az *Előre* munkatársa, majd 1924-ig az *Ellenőr*, 1924-26. között a *Világ* felelős szerkesztője. 1929-38. között a *Brassói Lapok*, 1932-33-ban a temesvári *6 Órai Újság*, 1934-40 között a kolozsvári *Jó estét!* és *Famunkás* tudósítója; 1941-42-ben a *Székely Népbén* jelent meg néhány cikke.

1924-29. között a marosvásárhelyi munkás műkedvelő együttest irányította, a színjátszó csoport számára proletkultos hangvétellő színdarabokat írt, a csoport